

ساز و کار معاملات

سامانه معاملاتی بورس تهران یک سیستم کاملاً مکانیزه مبتنی بر سفارش است. به عبارت دیگر سفارش‌های خرید و فروش اوراق بهادار که از طرف مشتریان به کارگزار داده شده است، توسط کارگزار وارد سامانه معاملاتی می‌شود و بر پایه اولویت قیمت و زمان در صف خرید یا فروش قرار می‌گیرد. بر اساس اولویت قیمت، یک سفارش خرید (فروش) اوراق بهادار با بیشترین (کمترین) قیمت در ابتدای صف خرید (فروش) قرار می‌گیرد و بر اساس اولویت زمان، سفارشی که زودتر وارد سامانه معاملات شود جلوتر از سفارش هم قیمت خود قرار خواهد گرفت.

معامله هنگامی انجام می‌شود که سفارش‌های خرید و فروش قیمت یکسان داشته باشند؛ این ساز و کار بسیار شبیه به معامله از طریق حراج است. چون کارگزاران می‌توانند با اصلاح قیمت جای خود را در صف تغییر دهند یا با ارائه قیمتی معادل قیمت پیشنهادی از طرف کارگزار مقابل، اقدام به انجام معامله کنند. پس از انجام معامله، اطلاعات انجام معامله با هدف تسویه و پایاپای به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و کارگزار خریدار یا فروشنده ارسال می‌شود. اطلاعات مربوط به معاملات از جمله قیمت، ارزش و تعداد اوراق بهادار معامله شده، از طریق سایت بورس تهران و همچنین نمایشگرهای موجود در تالارها به اطلاع سهامداران می‌رسد.

یادآور می‌شود که خرید و فروش اوراق بهادار مستلزم حضور سرمایه‌گذاران در تالارها نیست و آنها می‌توانند از طریق مراجعه به دفاتر شرکتهای کارگزاری یا از طریق سایت اینترنتی آنها برای خرید و فروش اقدام کنند.

• دامنه نوسان روزانه:

دامنه نوسان قیمت سهام، محدوده مجاز برای تغییر قیمت سهم در یک جلسه معاملات می‌باشد. به گونه ای که انجام معامله در خارج از دامنه تعیین شده در هر روز غیرممکن می‌باشد. تأثیر دامنه نوسان قیمت سهام در مواقعی که بازار دچار آشفتگی شده، کاملاً مشهود است. در شرایط آشفتگی بازار معمولاً سرمایه‌گذاران تحت تأثیر جو روانی بازار قرار گرفته و تصمیمات غیرمنطقی و شتابزده‌ای اتخاذ می‌نمایند. که اینگونه تصمیم‌ها در میان سرمایه‌گذاران انفرادی بیشتر بوده و احتمال زیان این سرمایه‌گذاران در زمان آشفتگی بازار بسیار بالا می‌باشد.

دامنه نوسان روزانه قیمت سهام در بورس تهران 4 درصد تعیین شده است و از این رو قیمت سهام یک شرکت در یک روز می تواند حداکثر 4 درصد نسبت به قیمت پایانی روز قبل افزایش یا کاهش یابد. دامنه نوسان قیمت مانع از نوسان شدید قیمت‌ها و تلاطم بازار می‌شود.

• بازارها، تابلوها و انواع اوراق بهادار:

پذیرش و معاملات اوراق بهادار در بورس تهران در قالب بازارها و تابلوهای مختلفی انجام می‌شود؛

1. بازار اول (تابلو اصلی و فرعی)؛ سهام و حق تقدم شرکت‌های پذیرفته شده در بازار اول
2. بازار دوم؛ سهام و حق تقدم شرکت‌های پذیرفته شده در بازار دوم
3. بازار اوراق مشارکت شرکتی و دولتی

تابلوی اصلی بازار اول مربوط به شرکت‌هایی است که حداقل سرمایه آنها دویست میلیارد ریال و سهام شناور آزاد آنها حداقل 20 درصد است. در تابلو فرعی بازار اول نیز شرکت‌هایی با حداقل سرمایه یکصد میلیارد ریال و سهام شناور آزاد 15 درصد پذیرش می‌شوند. بازار دوم متعلق به شرکت‌های کوچک با حداقل سرمایه سی میلیارد ریال است.

تابلوی فرعی مکانی برای پذیرش و فعالیت شرکت‌های کوچک و در حال رشد است. شرکت‌های کوچکی که توانایی برآورده کردن شرایط پذیرش تابلوی اصلی را ندارند در این تابلو پذیرفته می‌شوند و به آن‌ها فرصت داده می‌شود با تامین مالی و رشد فعالیت‌ها به تابلوی اصلی ارتقاء یابند.